

4 × 2. *Senecio hercynicus* × *ovatus* = *Senecio ×decipiens* HERBORG Dissert. Bot. 107:197, 1987.

Křížence mezi druhy *Senecio hercynicus* a *S. ovatus* kvetoucími v odlišnou dobu lze odlišit nejen kombinací morfologických znaků obou rodičů, ale i intermediaritou fenologickou. Rostliny se vyznačují olýsalými nebo jen mírně chlupatými lodyhami, báze stf. lodyžních listů je zpravidla zaokrouhlená, báze hor. listů je obvykle úzká, klínovitá nebo objímavá. Listeny zákrovečku jsou řídce žláznaté, zákrovních listenů je obvykle 9–10.

M: 29. Doup. vrchy (Vysoká Pláň), 37a. Hor. Poot. (Čeňkova Pila), 58b. Polic. kotl. (Police nad Metují), 69b. Seč. vrch. (Ždírec nad Doubravou; Hlinsko), 70. Mor. kras (Ochoz u Brna), 73b. Hanuš. vrch. (Jedlí), 74b. Opav. pah. (Kýlešovice). – **O:** 85. Kruš. hory, 86. Slavk. les (Sítiny), 88. Šum., 89. Novohr. hory (Pohoff na Šumavě), 91. Žďár. vrchy (Cikháj, Žákova hora), 93. Krk., 95. Orl. hory, 97. Hr. Jes., 99. Mor.-slez. Besk.

13 × 15. *Senecio rupestris* × *sylvaticus* = *Senecio ×heimerlii* MÜLLNER Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 45:94, 1895.

Kříženec byl popsán z rakouských vápencových Alp nedaleko od Vídně a jeho výskyt v ČR byl publikován (ŠMARDA et VINCENT 1936); k nálezů se vztahují herbářové doklady, jejichž determinace však není zcela jednoznačná. Pro možnost opětovného nálezů na území ČR je ovšem třeba vzít v úvahu skutečnost, že v současnosti je první z rodičů neznámý.

M: 68. Mor. podh. Vysoč. (Blansko).

35. *Erechtites* RAFIN. – starčekovec *)

Erechtites RAFINESQUE Fl. Ludov. 65, 1817. – Syn.: *Senecio* L. Sp. Pl. 866, 1753 p. p. min.

Lit.: SCHLOSSER J. C. (1881): *Senecio Vukotinovi* Schloss. n. sp. Oesterr. Bot. Z. 31:5. – KORNHUBER A. et HEIMLER A. (1885): *Erechtites hieracifolia* Rafinesque, eine neue Wanderpflanze der europäischen Flora. Oesterr. Bot. Z. 35:297–303. – PANEK J. (1895): Notiz über das Vorkommen von *Erechtites hieracifolia* (L.) Raf. in Mähren. Österr. Bot. Z. 45:476. – VOPRAVIL B. (1951): *Erechtites hieracifolia* Raf. na Soběslavsku. Čs. Bot. Listy 3(1950–1951):131–132. – BELCHER R. O. (1956): A revision of the genus *Erechtites* (Compositae) with inquiries into *Senecio* and *Arrhenechthites*. Ann. Missouri Bot. Gard. 43:1–85. – BARKLEY T. M. (1981): *Senecio* and *Erechtites* (Compositae) in the North American flora: supplementary notes. Brittonia 33:523–527.

Jednoleté byliny (mimo území ČR i vytrvalé byliny nebo polokeře). Listy střídavé, celistvé. Úbory středně velké, stopkaté, v koncové chocholičnaté latě; zákrov nálevkovitě válcovitý až válcovitý, jednořadý, na bázi s několika krátkými listeny zákrovečku, zákrovní listeny čárkovité; lůžko úboru ploché, bez plevek. Kalich v podobě četných měkkých chlupů; květy pouze trubkovité, oboupohlavné, s korunou úzce trubkovitou, bledě žlutou, korunní lem kratičký, Scípý. Nažky v obrysu podlouhle čárkovité, podélně žebernaté, chmýr bílý, paprsky hladké, měkké. – Asi 10 druhů v mírných pásech Severní a Jižní Ameriky, některé druhy v jv. Asii, v Austrálii a na Novém Zélandě. V Evropě *E. hieracifolia* jako zavlečený a zdomácnělý druh. – Entomogam. Autogam. Anemochor. Antropochor.

*) Zpracovala M. Dvořáková

280 *Senecio* / *Erechtites*

15 × 16. *Senecio sylvaticus* × *viscosus* = *Senecio ×viscidulus* SCHEELÉ Linnaea 18:480, 1844.

Na území ČR nejčastěji nalézáný, nicméně vzácný kříženec monokarpických druhů; pravděpodobně uchází pozornosti. Rostliny připomínají druh *S. viscosus* velikostí úborů a počty zákrovních listenů, od *S. sylvaticus* rostliny zdědily přisedlé listy s ouškátou bází a hustě chlupaté, avšak neklíčivé nažky.

T: 11a. Všet. Pol. (Neratovice). – **M:** 33. Branž. hv. (Chudenice), 59. Orl. podh. (Přibyslav), 61a. Křivina (Přepychy), 61b. Týnišť. úv. (Týniště nad Orlicí; Velká Čermná), 67. Českomor. vrch. (bývalá osada Chudobín u Vitochova).

14 × 17. *Senecio vernalis* × *vulgaris* = *Senecio ×helwingii* BEGER in HEGI III. Fl. Mitteleur. 6/2: 795, 1928.

Exsikáty: Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 381.

Opakované nálezy souvisejí s existencí časťých společných populací obou blízkých příbuzných druhů (viz též Poznámka u druhu *S. vulgaris*); relativní vzácnost této hybridní kombinace lze přičítat skutečnosti, že *S. vulgaris* je převážně autogamický a jen zcela výjimečně u něj dochází k cizosprášení. Hybridní rostliny ve většině morfologických znaků připomínají *S. vulgaris*, ale mají vyvinuté jazykovité květy.

T: 7. Středočes. tab. (Roudnice nad Labem), 9. Dol. Povlt. (Praha-Dejvice), 10b. Praž. kotl. (Praha-Holešovice), 21. Haná (Olomouc).

1. *Erechtites hieraciifolia* (L.) RAFIN. – starčekovec jestřábníkolistý Tab. 39/3

Erechtites hieraciifolia (LINNAEUS) RAFINESQUE in DE CANDOLLE Prodr. 6:294, 1838. – Syn.: *Senecio hieraciifolius* L. Sp. Pl. 866, 1753. – *Erechtites praealta* RAFIN. Fl. Ludov. 65, 1817. – *Senecio sonchoides* VUK. Rad. Jugosl. Akad. Znan. Um. 58:145, 1881. – *S. vukotinovići* SCHLOSSER Oesterr. Bot. Z. 31:5, 1881.

Exsikáty: Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 951. – Extra fines: Fl. Exs. Austro-Hung., no 658. – Fl. Hung. Exs., no 588.

Jednoleté, obvykle ± roztr. pýřité chlupaté byliny s tence větvenitým bělavým kořenem. Lodyha přímá, 50–100(–150) cm dl., hustě olistěná, dutá, lámavá, roztr. pýřitá až téměř lysá. Dolní lodyžní listy s čepelí podlouhle obvejčitou, znenáhla v poměrně dlouhý a křídlatý řapík zúženou, za květu obvykle odumřelé; stř. lodyžní listy podlouhlé až podlouhle obkopinaté, až 15 cm dl. a 3,5 cm šir., zúženou až mělce srdčitou bází přisedlé až objímavé, hor. lodyžní listy čárkovitě kopinaté až čárkovité, střelovitou bází objímavé, nejhořejší – podobně jako listeny – úzce čárkovité, 1–5 cm dl.; všechny listy tenké, svěže zelené, mělce a oddáleně až hrubě a poměrně hustě nepravidelně zubaté (jen nejhořejší někdy celokrajné), na okraji a na rubu na vyniklé žilnatině pýřité chlupaté, zřídka lysé. Úbory válcovité, 12–17 mm dl., 6–7 mm v průměru, stopkaté (stopky 1–2 cm dl.), uspořádané v koncových, obvykle bohatých chocholičnatých latách; zákrov válcovitý, jednořadý, s několika krátkými listeny zákrovečku na bázi, zákrovní listeny čárkovité, 10–15 mm dl., hnědočerveně naběhlé, s úzkým blanitým bělavým lemlem; lůžko úboru ploché, bez plevek. Květy pouze trubkovité, s úzce trubkovitou, k ústí nepatrně rozšířenou, 5cípou, bledě žlutou korunou. Nažky v obrysu podlouhle čárkovité, 2–3 mm dl., roztr. pýřité, s 10 podélnými žebry, chmýr 12–14 mm dl., bílý, hedvábitě lesklý, paprsky hladké, měkké. VII–IX. Tf.

2n = 40 (extra fines)

Ekologie a cenologie: Světlé lesy, lesní lemy a průseky, paseky, keřnaté stráně, nádraží a překladiště dřeva, pily, zvl. v lesnatých územích. Příležitostně provází lesní, obvykle mezofilní společenstva třídy *Quercus-Fagetum* a paseková společenstva třídy *Epilobietum angustifolii*.

Rozšíření v ČR: Adventivní, nověji už zcela naturalizovaná rostlina, u nás známá od konce 19. stol.; nejstarší nálezy pocházejí z let

1895 od Bludova na s. Moravě a 1896 od Prusinovic nedaleko Přerova. V Čechách vzácně a jen lokálně; vícekrát zjištěn jen v Třeboňské pánvi, v blízkém okolí Humpolce, nověji v Polabí, v širším okolí Labských Chřčic (z. a sz. od Přelouče). Na Moravě častěji; opakovaně nalézán zvl. v lesnatém okolí Brna (na sever a severozápad po Adamov, Kuřim a Veverskou Bitýšku), mezi Hodonínem a Bzencem (les Důbrava), v širším okolí Přerova (zvl. les Žebračka, na jihovýchod roztr. po Holešov a Bystřici pod Hostýnem). V posledních letech zjištěn na dalších místech jz. a j. Moravy (Moravský Krumlov, Milovice). V planárním až suprakolinním stupni (min.: les Důbrava mezi Hodonínem a Bzencem, ca 185 m; max.: Chřiby, Bunč, ca 530 m). – Mapy: SLAVÍK in Květena ČR 7:44, 2004.

T: 13a. Rožď. tab. (jen jv. část, více lokalit), 15c. Pard. Pol. (Labské Chřčice). 16. Znoj.-brn. pah. (Ivančice, kopec Řeňa: Moravský Krumlov, Krumlovský les), 17c. Milov.-valt. pah. (Milovický les), 18b. Dolnomor. úv. (les Důbrava mezi Hodonínem a Bzencem, více lokalit), 19. B. Karp. step. (Louka; Tvarožná Lhota, vrch Šumárník), 20b. Hustop. pah. (Bohuslavice), 21a. Han. pah. (Přerov, les Žebračka; více lokalit mezi Přerovem, Holešovem a Bystřicí pod Hostýnem). – M: 36a. Blat. (Dobšice, lit.), 38. Bud. pán. (Hluboká nad Vltavou, osada Zvoleňov), 39. Třeboň. pán. (Lžín, rybník Záveský; Vřesná, rybník Baldinka; Žiteč, Černý rybník; vše lit.), 60. Orl. opuky (Kostelec nad Orlicí), 61c. Chvojen. ploš. (Horní Jelení), 67. Českomor. vrch. (Kejžlice sv. od Humpolce; Orlovy sv. od Humpolce, Čejovská skála), 68. Mor. podh. Vysoč. (více lokalit v okolí Brna, zvl. mezi Brnem, Adamovem a Veverskou Bitýškou), 70. Mor. kras (Adamov, Švýcárna v Josefovském údolí; Brno-Maloměřice, Hádecká planinka), 71a. Bouz. pah. (Stavenice, les Důbrava), 71c. Drah. podh. (osada Dvory u Náměště na Hané; Pístopovice; Luleč), 72. Zábř.-unič. úv. (Bludov; Zábřeh; Velký Týnec), 76a. Mor. brána vl. (Popovice u Přerova; Hlinsko u Lipniku nad Bečvou; Dřevohostice), 77c. Chřiby (Střílky; Bunč nedaleko Kostelán), 78. B. Karp. les. (Slavičín), 83. Ostr. pán. (Paskov; Stonava, Bludovice, vrch Hájenka), 84a. Besk. podh. (Frýdek-Místek).

Celkové rozšíření: Původně pravděpodobně jen v mírných pásech Severní a Jižní Ameriky. Adventivně (jen velmi roztroušeně) ve Střední Americe a v Tichomoří na Havajských a Moluckých ostrovech. Do Evropy zavlečen v druhé polovině 19. stol.; dnes zde zdomácnělý (zvl. ve stř. a jv. Evropě). Výskyt známý z těchto států: Německo (jen j. Bavorsko), Česká republika (častěji na Moravě), Polsko (jen vzácně; zvl. Slezsko), Rakousko, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Chorvatsko, Rumunsko, Ukrajina (jen Zakarpatská oblast). První nález tohoto druhu v Evropě pochází z roku 1876 z Chorvatska, z blízkého okolí Záhřebu (Zagreb, dříve Agram). Znovu byl nalezen v tomtéž regionu v roce 1880 a posléze – jako údajně nový (dosud neznámý) druh rodu *Senecio* – popsán pod jménem *Senecio vukotinovići* SCHLOSSER.

Tab. 39: 1 *Senecio rupestris*, 1a – báze lodyhy s listy a kořenem. – 2 *S. vernalis*, 2a – zákrov se zákrovečkem. – 3 *Erechtites hieraciifolia*, 3a – dolní list, 3b – střední list.

272 *Senecio*

